

แบบเสนอโครงการวิจัย (Research project)

ประกอบเอกสารของงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ตามมติคณะรัฐมนตรี

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) ผลของสมุนไพรเหง้าผักหนามและบอระเพ็ดต่อสุขภาพและสมรรถภาพการเจริญเติบโตของโคพื้นเมือง

(ภาษาอังกฤษ) Effect of Lasia and Heart Leaved Moonseed on Health and Growth Performance in Native Cattle

ส่วน ก : ลักษณะโครงการวิจัย

โครงการวิจัยใหม่

โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะเวลา....ปี ปีนี้เป็นปีที่..... รหัสโครงการวิจัย.....

I ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (กรุณาระบุความสอดคล้องเพียง 1 ยุทธศาสตร์ ที่มีความสอดคล้องมากที่สุด โดยโปรดดูรายละเอียดในผนวก 2)

ยุทธศาสตร์ที่ 3. ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน
เป้าประสงค์ที่ 3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร

II ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) (กรุณาระบุความสอดคล้องเพียง 1 ยุทธศาสตร์ 1 กลยุทธ์ และ 1 แผนงานวิจัย ที่มีความสอดคล้องมากที่สุด โดยโปรดดูรายละเอียดในผนวก 3)

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
กลยุทธ์ที่ 01 สร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและการพึ่งพาตนเองของสินค้าเกษตร

แผนงานวิจัยที่ 1.2 การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับปศุสัตว์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สุกร โคเนื้อ โคนม สัตว์ปีก และแพะ

III ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรายประเด็น

ยุทธศาสตร์ที่ 1 1. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการประยุกต์เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

IV ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายรัฐบาลกรุณาระบุความสอดคล้องเพียง 1 หัวข้อที่มีความสอดคล้องมากที่สุด โดยโปรดดูรายละเอียดในผนวก 4)

- นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก :

เรื่อง 11. ยกย่องระดับราคาสินค้าเกษตรและให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน

- นโยบายระยะการบริหารราชการ 4 ปี ของรัฐบาล : 4. นโยบายที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วน ข : องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบและหน่วยงาน ประกอบด้วยหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน	บทบาท	สัดส่วน
1. นายชัยณรงค์ วงศ์สรรคศรี	ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย	หัวหน้าโครงการ	60 %
2. นายจำรัส ใจลังกา	ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย	ผู้ร่วมงานวิจัย	20 %
3. นายสมพงษ์ ศุภฐิติพงศ์	ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย	ผู้ร่วมงานวิจัย	10 %
4. ดร.อำพล วรทธิธรรม	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง	ผู้ร่วมงานวิจัย	10 %

ที่ปรึกษา

นายจรัญ ใจลังกา	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย
นายชยุต ดงปาลิธรรม	หัวหน้าสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์พะเยา
นายอนิรุช เนื่องเม็ก	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ:

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย

200 หมู่ 7 บ้านโป่งน้ำตก ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

โทร. 0-5370-2213 โทรสาร 0-5398-8458

E – mail: trcr_cri@dld.go.th

หน่วยงานสนับสนุน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง

200 หมู่ 6 ถนนลำปาง – เชียงใหม่ ตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง 52190

หมายเลขโทรศัพท์ : 054 - 222695 โทรสาร : 054 – 222695

E - mail : nclp_lpg@dld.go.th

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนบน

ตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง 52190

หมายเลขโทรศัพท์ : 054-830178-9, 054-830195-6

E - mail : vrd_np@dld.go.th

สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์พะเยา ตู้ ปณ 14 นองระบู่

ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

หมายเลขโทรศัพท์ : 054-466080

E - mail : lspy_pyu@dld.go.th

2. ประเภทของการวิจัย การวิจัยประยุกต์ (Applied Research)

3. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา กลุ่มวิชาทรัพยากรสัตว์

4. คำสำคัญ (key words) ของโครงการวิจัย

หัวผักกานาม (Lasia) บอระเพ็ด (Heart leaved moonseed) สุขภาพ (Health) การเจริญเติบโต (Growth Performance) โคพื้นเมือง (Native Cattle)

5. ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเลี้ยงโคพื้นเมืองของเกษตรกร มักจะพบปัญหาทางด้านสุขภาพของโคอยู่เสมอ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งขาดแคลนอาหารหยาบคุณภาพดี โคจะมีสภาพผอมหรือค่อนข้างผอม ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตต่างๆ การดูแลสุขภาพของโคให้สมบูรณ์แข็งแรงจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และมีหลายวิธีการในการปฏิบัติดูแล เช่น การกำจัดพยาธิทั้งภายนอกและภายใน การเสริมแร่ธาตุ และวิตามิน เป็นต้น แต่ในอดีตเกษตรกรผู้เลี้ยงโคและกระบือเพื่อใช้แรงงานจะมีวิธีการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพโค - กระบือให้สมบูรณ์แข็งแรงมีการเจริญเติบโตดีโดยให้โค - กระบือกินสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเกษตรกรที่เลี้ยงโค - กระบือ รู้จักและใช้หัวผักหนามและบอระเพ็ดในการบำรุงสุขภาพโค - กระบือ หัวผักหนาม มีสรรพคุณ แก้ไข้ กระจายน้ำ ไ้ ขับปัสสาวะ ขับเสมหะรักษากระเพาะและลำไส้อักเสบ (Atcloud.com, 2552) ส่วนบอระเพ็ดนั้นมีสรรพคุณช่วยลดไข้ และทำให้เจริญอาหาร (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2552 , ก่องกานดาและคณะ , 2545 และ ศูนย์ปฏิบัติการพืชเศรษฐกิจ , 2552) ซึ่งทั้งหัวผักหนามและบอระเพ็ดสามารถพบได้ทั่วไปในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

6. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสมุนไพร หัวผักหนาม และบอระเพ็ดต่อ สุขภาพและอัตราการเจริญเติบโตของโคพื้นเมือง

7. ขอบเขตของโครงการวิจัย

ศึกษาผลของสมุนไพรหัวผักหนาม (*Lasia spinosa Thw.*) และบอระเพ็ด (*Tionspora crispa (L.) Mier ex Hook. F & Thoms.*) ที่มีต่อสุขภาพและสมรรถภาพการเจริญเติบโตของโคพื้นเมือง

8. ทฤษฎี สมมติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การใช้สมุนไพร หัวผักหนามและบอระเพ็ด ในการบำรุงสุขภาพของโคเป็นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมให้สัตว์สมบูรณ์แข็งแรง ทำให้สัตว์กินหญ้าไม่เลือก ไม่มีพยาธิรบกวน เป็นยาอายุวัฒนะช่วยเจริญอาหาร บำรุงสุขภาพโค ทำให้สัตว์ได้รับสารอาหาร ครบถ้วนซึ่งเปรียบเทียบกับจากระดับของโปรตีนในเลือด โคที่ได้รับสมุนไพรจะมีระดับโปรตีนในเลือดสูงกว่าโคที่ไม่ได้รับสมุนไพร นอกจากนี้การใช้สมุนไพรหัวผักหนามและบอระเพ็ดยังช่วย ลดการสูญเสียพลังงานในการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ จึงมีพลังงานที่ใช้ในการเจริญเติบโต ทำให้สัตว์มีสมรรถภาพ การเจริญเติบโตที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตสัตว์และลดต้นทุนการผลิต โดยการใช้สมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่น แทนการใช้สารเคมีและยาปฏิชีวนะ

9. การทบทวนวรรณกรรม /สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

ผักหนาม หรือ กะลี (*Lasia spinosa Thw.*) ชื่อสามัญ *Lasia* เป็นพืชล้มลุก อยู่ในวงศ์ Araceae เป็นไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นทอดเลื้อยขนานไปตามพื้นดิน (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2552) ลำต้นของผักหนามมีรสเผ็ดขม สรรพคุณแก้ ไข้ กระจายน้ำ ไ้ ขับปัสสาวะ ขับเสมหะ ปัสสาวะสีเหลือง หิวแฉะ ผิวหนังเน่าเปื่อยเป็นหนอง (Atcloud.com, 2552) นอกจากนี้ยังรักษากระเพาะและลำไส้อักเสบ (สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเวียงเชียงรุ้ง , 2552) ผักหนามมีสารสำคัญได้แก่ Triglochinin ซึ่งมีฤทธิ์ต้านแบคทีเรีย (ลินา, 2522) มีการใช้หัวผักหนามบำรุงสุขภาพ กระบือ (จินตนา, 2548) พีรเดช (2552) รายงานว่าใช้ลำต้นและรากผักหนามผสมในอาหารร้อยละ 1.5 แล้วให้ไก่เนื้อกินเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ทำให้น้ำหนักตัวไก่เพิ่มขึ้นมากกว่าไก่ที่เลี้ยงด้วยอาหารใส่ยาปฏิชีวนะเกือบ 20% และมีการกินอาหารได้มากกว่า แต่ต้นทุนค่าอาหารต่ำกว่าการใช้ยาปฏิชีวนะ เกษตรกรใช้หัวผักหนามมาเผาแล้วหุบให้แตกคลุกกับเกลือให้กระบือกินวันละ 1 หัวเป็นยา

บำรุงร่างกาย รูปแบบการใช้หัวผักหนามของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เผาแล้วทุบคลุกกับเกลือให้โค กระบือกิน (ประสบ, 2544)

บอระเพ็ด (Heart leaved moonseed) ชื่อวิทยาศาสตร์ (*Tinospora crispa* (L.) Mier ex Hook. F & Thoms.) เป็นพันธุ์ไม้เถาเลื้อยเนื้ออ่อน ใช้ส่วนลำต้นเป็นยามีสรรพคุณ เป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงไฟธาตุ รักษาอาการร้อนใน ทำให้เจริญอาหาร ช่วยขับน้ำย่อยในทางเดินอาหาร ระวังความร้อน รักษาโลหิตพิการ (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2552, ก่องกานดาและคณะ, 2545 และ ศูนย์ปฏิบัติการพืชเศรษฐกิจ, 2552) ในลำต้นของบอระเพ็ดมีสารที่มีรสขมจัด สารสำคัญที่พบได้แก่ N-trans-feruloyltyramine, N-cis-feruloyltyramine Picroretin สารกลุ่ม terpenoid เช่น Borapetoside A, Borapetoside B, Borapetol A, Tinocrisposide เป็นต้น สารกลุ่ม Alkaloids เช่น N-formylannonaine, N-acetylnornuciferine เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสารในกลุ่มอื่นๆ อีกหลายชนิด (ร้านสมุนไพรออนไลน์, 2552) บอระเพ็ดเป็นองค์ประกอบหลักในพืชสมุนไพรบำรุงโค กระบือ (สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี, 2552) เกษตรกรจังหวัดนครศรีธรรมราชใช้ตำรับยาบำรุง ประกอบด้วย บอระเพ็ด 1 กก. มาทุบใส่เกลือ 3 กรัม ผสมน้ำข้าวข้าวหรือปัสสาวะคน ทิ้งไว้ 7 วัน กรอกให้สัตว์กินได้ไม่จำกัด (เกษตรแผ่นดินทอง, 2552) สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2552) รายงานข้อมูลตำรับสมุนไพรบำรุงโค กระบือว่าประกอบด้วย บอระเพ็ด 1 กก. เกลือ 3 กำมือ ปัสสาวะคน น้ำข้าวข้าว (ไข่ไก่ ไข่เป็ด) วิธีปรุงยา เอาบอระเพ็ดมาหมักกับเกลือ 3 กำมือ และน้ำปัสสาวะพอท่วมกับน้ำข้าวข้าว ทิ้งไว้ 7 วัน วิธีใช้ รินเอาน้ำมาผสมกับไข่ 1 ฟอง (อาจไม่ผสมไข่ก็ได้) กรอกให้สัตว์กินตอนเช้า หรือตั้งไว้ให้สัตว์กิน จะทำให้วัว - ควายอ้วนขึ้น รักษาอาการเบื่ออาหาร ไม่กินหญ้า โรงพยาบาลรามาริบัติ (2552) รายงานถึงสรรพคุณของบอระเพ็ดว่า เถา แก้พิษฝีดาษ แก้ไข้ พิษไข้กาฬ แก้ไข้ทุกชนิด แก้ร้อนใน กระหายน้ำ แก้สะอึก บำรุงกำลัง บำรุงน้ำดี บำรุงอาหาร แก้โรค กระเพาะที่บอระเพ็ดช่วยเจริญอาหาร เนื่องจากบอระเพ็ดมีรสขม ช่วยทำให้รู้สึกอยากอาหาร การใช้สำหรับรักษาอาการไข้ ขับน้ำย่อย ขับเหงื่อของคน ใช้บอระเพ็ดประมาณ 1 - 1ฟุต น้ำหนัก 30-40 กรัม ล้างให้สะอาด โดยตำ แล้วเติมน้ำสุกเล็กน้อย คั้นเอาน้ำดื่ม หรือ อต้มกับน้ำ 3 ส่วน เคี้ยวให้เหลือ 1 ส่วน หรืออบเป็นผง ทำเป็นลูกกลอนรับประทานวันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า เย็น หรือใช้สุราหรือเหล้าขาว ก็ได้ ดองบอระเพ็ดกับเหล้า ในอัตรา 1:10 เอามาดื่ม เมื่อเกิดอาการ 1-2 ช้อนชา รูปแบบการใช้บอระเพ็ดในโค กระบือแตกต่างกันไปในแต่ ละท้องถิ่น มีทั้งการใช้สดคลุกกับเกลือ การเผาคลุกกับเกลือ การหมักกับน้ำปัสสาวะ การหมักกับน้ำข้าวข้าว การทำให้แห้งและบั่นเป็นลูกกลอน (ประสบ, 2544)

การตรวจ CBC (Complete blood count) จะประกอบไปด้วยการตรวจต่างๆ ได้แก่ การตรวจนับจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาว (White blood cell count; WBC count) การตรวจหาปริมาณฮีโมโกลบิน (Hemoglobin) การตรวจหาปริมาณเม็ดเลือดแดงอัดแน่น (Hematocrit; Hct) การนับแยกชนิดของเซลล์เม็ดเลือดขาว (White blood cell differentiation) การตรวจดูสัญญาณวิทยาหรือลักษณะรูปร่างของเซลล์เม็ดเลือดแดง (Red blood cell morphology) และ คาดการณ์จำนวนเกร็ดเลือด (Platelet estimation) รวมถึงความผิดปกติของเกร็ดเลือด ประโยชน์ของการตรวจ ทำให้ทราบถึงสภาวะสุขภาพของร่างกาย และความเสี่ยงต่อการเกิดโรค (คู่มือการส่งตรวจทางโลหิตวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2551)

10. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

เกษตรแผ่นดินทอง, 2552, วิธีใช้สมุนไพรรักษาโรคในสัตว์, online available :

<http://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=859&s=tblanimal>

ก่องกานดา ชยามฤต, ลีนา ภูพัฒน์พงศ์, 2545, ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้, สำนักวิชาการป่าไม้, หอพรรณไม้, กรมป่าไม้, สมุนไพรไทย ตอนที่ 7 หน้า 192-193

คู่มือการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการทางพยาธิวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(พ.ศ.2551)

[http://www.si.mahidol.ac.th/th/manual/Project/Document/C/Complete%20blood%20count%20\(CBC\)%20.htm](http://www.si.mahidol.ac.th/th/manual/Project/Document/C/Complete%20blood%20count%20(CBC)%20.htm)

ปิ่น วงค์ชัย, 2555, ให้สัมภาษณ์ 8 มิถุนายน 2555. ชัยณรงค์ วงค์สรศรี ผู้สัมภาษณ์.คำแนะนำการใช้สมุนไพรเสริมในโคพื้นเมือง ประธานกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคพื้นเมือง บ้านศรีดอนชัย

พีรเดช ทองอำไพ, 2552, บทความเรื่องใช้ผักหนามเลี้ยงโค, ชมรมเกษตรปลอดสารพิษ, online

available : <http://www.thaigreenagro.com/aticle.aspx?id=4958>,วันที่ 17 สิงหาคม 2552

ร้านสมุนไพรออนไลน์,2552, บอระเพ็ด, online available :

<http://www.organicthailand.com/product-th-210879-1565831-%E0%B8%9A%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B9%87%E0%B8%94.html> ,วันที่ 15 สิงหาคม 2552

ลีนา ภูพัฒน์พงศ์, 2522 , งานพฤกษศาสตร์กรมป่าไม้ กองบำรุง, กรมป่าไม้, สมุนไพรไทย ตอนที่2 หน้า 170 ศูนย์พัฒนานวัตกรรมเพื่อการจัดการความรู้และการเรียนรู้ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฐานข้อมูลในเว็บบอร์ดพัฒนาในโครงการระบบออนไลน์เพื่อการจัดการความรู้สุขภาพ (พ.ศ.2551-2554)

<http://healthy.in.th/labtest/total-protein>

สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2552 , และ ศูนย์ปฏิบัติการพืชเศรษฐกิจ ,2552

สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552, สมุนไพรสำหรับสัตว์เลี้ยง

online available : <http://vetphimai.iqetweb.com/index.php?mo=3&art=192303>,วันที่ 18 สิงหาคม 2552

Vetphimai, 2552, สมุนไพรสำหรับสัตว์เลี้ยง, online available

:<http://vetphimai.iqetweb.com/index.php?mo=3&art=192303>,วันที่ 18 สิงหาคม 2552

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้ขึ้นการเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบอัตราการเจริญเติบโตและสุขภาพของโคพื้นเมืองที่กินสมุนไพรหัวผักหนามและบอระเพ็ด
2. ได้องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรหัวผักหนามและบอระเพ็ด เพื่อพัฒนาการเลี้ยงโคพื้นเมืองของเกษตรกรในพื้นที่
3. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตโคพื้นเมืองที่กินสมุนไพรหัวผักหนามและบอระเพ็ด

12. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

- 1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ ในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยง โคเนื้อด้วยสมุนไพรหัวผักหนามและบอระเพ็ด สู่เครือข่ายเกษตรกรรายย่อย
- 2 ตีพิมพ์ในวารสารในประเทศหรือต่างประเทศอย่างน้อย 1 ฉบับ
- 3 นำเสนอผลงานวิจัยในงานประชุมวิชาการระดับชาติหรือระดับนานาชาติ อย่างน้อย 1 ครั้ง

13. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

1. การจัดกลุ่มการทดลอง สัตว์ทดลองใช้โคพื้นเมืองเพศผู้หย่านมจากสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์พะเยา อายุ 6-8 เดือน และมีน้ำหนักใกล้เคียงกัน จำนวน 16 ตัว ก่อนทดลองทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ถ่ายพยาธิ เลี้ยงแบบปล่อยแทะเล็มตามธรรมชาติเสริมหญ้าแพงโกล่าอัดฟ่อน 15 กก/ตัว/วัน เพื่อปรับตัวก่อนที่วันแบ่งโคโดยวิธีการสุ่มเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 4 ตัว วางแผนการทดลองแบบสุ่มบล็อกผสมบิวรณ์ (Randomize Complete Block Design : RCBD) ประกอบด้วย 4 กลุ่มการทดลองดังนี้

กลุ่มที่ 1 ไม่ให้สมุนไพรแกโค (ควบคุม)

กลุ่มที่ 2 ให้โคกินหัวผักหนามวันละ 2 ครั้งๆ เข้า-เย็น

กลุ่มที่ 3 ให้โคกินบอระเพ็ดวันละ 2 ครั้งๆ เข้า-เย็น

กลุ่มที่ 4 ให้โคกินทั้งบอระเพ็ดและหัวผักหนาม วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น

(2) วิธีการจัดการให้อาหารระหว่างการทดลอง ใช้หญ้าแห้งคุณภาพดีและแร่ธาตุ ให้กินเต็มที่ ไม่มีการให้อาหารชั้น

(3) วิธีการเตรียมสมุนไพร

การเตรียมสมุนไพร เตรียมหัวผักหนามและบอระเพ็ด โดยตากแห้งแล้วบดให้ละเอียด ปั่นสมุนไพรแต่ละชนิดเป็นลูกกลอน โดยใช้สมุนไพรหนัก 150 กรัมผสมกากน้ำตาล (ใช้กากน้ำตาลเป็นตัวประสาน อัตรากากน้ำตาลต่อสมุนไพรเท่ากับ 1:1 โดยน้ำหนัก)

(4) วิธีการให้โคกิน ให้ลูกกลอนสมุนไพรกินครั้งละ 1 ลูก วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น(ปั่น วงค์ชัย, 2555)

(5) สถานที่ ทำการทดลองในศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย

(6) การเก็บข้อมูลงานวิจัย ชั่งน้ำหนักโคก่อนทดลอง 1 ครั้ง หลังทดลอง 1 ครั้ง และช่วงระหว่างทดลองทุก 4 สัปดาห์ เก็บข้อมูลการกินอาหารเพื่อหาอัตราการเจริญเติบโต เก็บข้อมูลด้านสุขภาพการเจ็บป่วยของโคตลอดระยะเวลาการทดลอง 6 เดือน ทำการเจาะเลือดหาค่า Complete blood count (CBC) โดยเครื่อง automated analysers model (คู่มือการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการทางพยาธิวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2551) ก่อนและหลังสิ้นสุดการทดลองโดยส่งวิเคราะห์ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือ(ตอนบน)

(7) วิเคราะห์ข้อมูล ค่า Complete blood count (CBC) และอัตราการเจริญเติบโต ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป หาความแตกต่างโดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test (Harvey, 1975)

(8) เขียนรายงานผลการวิจัยเผยแพร่ในรายงานวิจัยประจำปี ของหน่วยงาน เสนอผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการ ของหน่วยงานและจัดทำเอกสารเผยแพร่สู่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ

14. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย (ให้ระบุขั้นตอนอย่างละเอียด)

14.1 ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี (ตุลาคม 2556- กันยายน 2557)

14.2 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

กิจกรรม	ปีงบประมาณ 2557			
	ตค-ธค 56	มค-มีค 57	เมย-มิย 57	กค-กย 57
1.เตรียมโรงเรือน สัตว์ทดลอง และวัสดุทดลอง	↔			
2.ประชุมชี้แจงผู้ร่วมวิจัย	↔	→		
3.เตรียมสมุนไพรรทดลอง เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล			↔	
4.การจัดทำเอกสารรายงานผล				↔

15. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย (อุปกรณ์การวิจัย , โครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ) ระบุเฉพาะ ปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม

- 15.1 สมุนไพรและเครื่องมือที่ใช้ในการเตรียม
- 15.2 เครื่องชั่งและอุปกรณ์ในการชั่งสมุนไพร
- 15.3 วัสดุและอุปกรณ์ในการปรับปรุงคอกโค
- 15.4 หญ้าแพงโกล่าแห้งคุณภาพดี
- 15.5 โคพื้นเมือง จำนวน 16 ตัว

16. งบประมาณของโครงการวิจัย

16.1 รวมงบประมาณทั้งสิ้น 673,200 บาท (-เจ็ดแสนสองพันสองร้อยแปดสิบบาทถ้วน -)

16.2 รายละเอียดงบประมาณการวิจัย จำแนกตามงบประมาณต่าง ๆ [ปีงบประมาณ 2557]

รายการ	รวม (บาท)
1.งบบุคลากร	-
2. งบดำเนินการ (ค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุ)	
2.1 ค่าตอบแทน ค่าตอบแทนอาหารทำการนอกราชการในการตรวจวิเคราะห์ค่าทางโลหิตวิทยา 4 คน ๆ ละ 5 วัน ๆ ละ 420 บาท	4,200
2.2 ค่าใช้สอย	
2.2.1 ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักและพาหนะ	9,900
- ค่าเบี้ยเลี้ยง 2 คน 5 วัน ๆ ละ 240 บาท รวม 2,400 บาท	
- ค่าที่พัก 2 คน 5 วัน ๆ ละ 500 บาท รวม 5,000 บาท	
- ค่าพาหนะ 2 คน รวม 2,500 บาท	
2.2.2 ค่าจ้างเหมาบริการ	138,000
- ค่าจ้างเหมาผู้ช่วยเจ้าพนักงานสัตวบาล จำนวน 1 คน เดือนละ 9,000 บาท	
รวม 108,000 บาท	
- ค่าจ้างเหมาแรงงานซ่อมแซมคอกทดลอง รวม 20,000 บาท	
- ค่าเช่าเครื่องชั่งน้ำหนักโคแบบดิจิตอล 1 เครื่อง รวม 10,000 บาท	
2.3 ค่าวัสดุ	
2.3.1 วัสดุน้ำมันเชื้อเพลิง	40,000

2.3.2 วัสดุก่อสร้าง	50,000
2.3.2 วัสดุวิทยาศาสตร์การแพทย์	20,000
2.3.3 วัสดุเกษตร	411,100
- ค่าหญ้าแพงไกลออัดฟอนสำหรับโค 16 ตัว รวม 43,200 กก. ๆ ละ 5 บาท เป็นเงิน 216,000 บาท	
- ค่าเหง้าฝักหนามบด (วันละ 2.4 กก. 180 วัน) รวม 432 กก. ๆ ละ 250 บาท เป็นเงิน 108,400 บาท	
- ค่ากากน้ำตาล (วันละ 4.8 กก 180 วัน) รวม 864 กก. ๆ ละ 20 บาท เป็นเงิน 17,280 บาท	
- ค่าวัสดุในการซ่อมแซมคอกทดลอง เป็นเงิน 50,000 บาท	
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเลี้ยง เป็นเงิน 10,000 บาท	
- ค่าวัสดุและอุปกรณ์ในการเจาะเลือดส่งตรวจ เป็นเงิน 9,420 บาท	
3. งบลงทุน	-
รวมงบประมาณเสนอขอ	673,200

หมายเหตุ : ขอถัวเฉลี่ยในหมวด ดงบดำเนินงาน านทุกรายการ

17. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ยาสมุนไพรในท้องถิ่นที่ใช้สำหรับโคพื้นเมืองให้สุขภาพดีมีสมรรถภาพการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น ลดการใช้สารเคมีและยาปฏิชีวนะ เกษตรกรผลิตได้เอง ช่วยลดค่าใช้จ่ายของเกษตรกร ประเภทผลสำเร็จ: G

18. โครงการวิจัยต่อเนื่องปีที่ 2 ขึ้นไป

18.1 คำรับรองจากหัวหน้าโครงการวิจัยว่าโครงการวิจัยได้รับการจัดสรรงบประมาณจริง ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

18.2 โปรดระบุว่าโครงการวิจัยนี้อยู่ระหว่างเสนอขอของบประมาณจากแหล่งเงินทุนอื่น หรือเป็นการวิจัยต่อยอดจากโครงการวิจัยอื่น (ถ้ามี)

18.3 รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย (แบบ ต-1ข/ด)

19. คำชี้แจงอื่น ๆ (ถ้ามี)

-ไม่มี-

ลงชื่อ

(นายจรัส ใจลังกา)

ตำแหน่ง นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ

หัวหน้าโครงการวิจัย

วันที่ 26 กันยายน 2555

ส่วน ค ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) : นายจรัส ใจลังกา
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) : Mr. Chamrus Chailungka
2. เลขหมายประจำตัวประชาชน : 3-4099-00844-97-2
3. ตำแหน่งปัจจุบัน : นักวิชาการสัตวบาล ระดับชำนาญการ
4. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย

200 หมู่ 7 บ้านโป่งน้ำตก

ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

โทร. 0-5370-2213 โทรสาร 0-5398-8458

E – mail : noicham@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา :

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญาตรี โท เอก	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษา	ประเทศ
2529	ปริญญาตรี	วท.บ. วิทยาศาสตร์บัณฑิต	เกษตรศาสตร์	สัตว-ศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ไทย

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- ปศุสัตว์อินทรีย์

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือ ผู้ร่วมวิจัยใน แต่ละข้อเสนอการวิจัย

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย

- ไม่มี

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย

7.2.1 การศึกษาพื้นที่ชุมชนรอบศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย

7.2.2 การทดสอบสูตรสมุนไพรในไก่พื้นเมือง

7.2.3 การศึกษาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นธุรกิจขนาดเล็ก

7.2.4 การให้ไข่ ลูกไก่และอัตราการสูญเสียของลูกไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่

7.2.5 ผลการใช้น้ำหมักชีวภาพในการควบคุมกลิ่น ในคอกสุกร

7.2.6 ผลของสารสกัดจากน้อยโหน่ง ตะไคร้หอม ยาสูบและโล่ตีนกำจัดเห็บโค

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :

ชื่อผลงานวิจัย	ปีที่พิมพ์	สถานภาพในการวิจัย
1. การวิเคราะห์พื้นที่ศักยภาพการผลิตปศุสัตว์ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	2545	ผู้ร่วมวิจัย
2. การศึกษาพื้นที่ชุมชนรอบศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย	2548	หัวหน้าโครงการวิจัย
3. การทดสอบสูตรสมุนไพรรักษาโรคในไก่พื้นเมือง	2548	หัวหน้าโครงการวิจัย
4. การศึกษาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นธุรกิจขนาดเล็ก	2548	ผู้ร่วมวิจัย
5. การให้ไข่ ลูกไก่และอัตราการสูญเสียของลูกไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่	2549	หัวหน้าโครงการวิจัย
6. ผลการใช้หมักชีวภาพในการควบคุมกลิ่น ในคอกสุกร	2551	หัวหน้าโครงการวิจัย

7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ :

ชื่อข้อเสนอการวิจัย	สถานภาพในการวิจัย
1. การใช้น้ำหมักชีวภาพในการกระตุ้นการเจริญเติบโตในสุกร	หัวหน้าโครงการวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) : นายสมพงษ์ ศุภฐิติพงศ์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) : Mr. Sompong Supatitripong
2. เลขหมายประจำตัวประชาชน : 3-5601-00324-91-6
3. ตำแหน่งปัจจุบัน : นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ
4. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย

200 หมู่ 7 บ้านโป่งน้ำตก

ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

โทร. 0-5370-2213 โทรสาร 0-5398-8458

E - mail : trcr_cri@dld.go.th**5. ประวัติการศึกษา :**

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญาตรี โท เอก	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษา	ประเทศ
2537	ปริญญาตรี	วท.บ. วิทยาศาสตร์บัณฑิต	สัตวศาสตร์	สัตว- ศาสตร์	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลคณะเกษตรศาสตร์ บางพระ	ไทย

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย

- ไม่มี

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย

7.2.1 ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อตามแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์

7.2.2. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมการผลิตกระบือพันธุ์ดี จังหวัดอุดรดิตถ์

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :

ชื่อผลงานวิจัย	ปีที่พิมพ์	สถานภาพในการวิจัย
1. ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อตามแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์	2549	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงโคขุนของสมาชิกสหกรณ์ปศุสัตว์ท่างาม จำกัดพิษณุโลก	2549	ผู้ร่วมวิจัย
3. ประเมินผลความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้และเวทีชุมชนตามโครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ปี 2550	2550	ผู้ร่วมวิจัย
4. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมการผลิตกระบือพันธุ์ดี จังหวัดอุดรดิตถ์	2551	หัวหน้าโครงการวิจัย
5. ปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์	2551	ผู้ร่วมวิจัย

7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ : -

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ – สกุล (ภาษาไทย) : นายชัยณรงค์ วงศ์สรรศรี
ชื่อ – สกุล (ภาษาอังกฤษ) : Mr. chainarong wongsunsri
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน : 3 5708 00104 14 5
3. ตำแหน่งปัจจุบัน : นักวิชาการสัตวบาลปฏิบัติการ
4. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเชียงราย

200 หมู่ 7 บ้านโป่งน้ำตก

ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

โทร. 0-5370-2213 โทรสาร 0-5398-8458

E – mail : chaina.rong@hotmail.com

5 ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับ	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน การศึกษา	ประเทศ
2542	ป.ตรี	วทบ. วิทยาศาสตร์บัณฑิต	สัตว ศาสตร์	การผลิต สุกร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ไทย

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษแตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย
  - 7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย
-ไม่มี-
  - 7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย
-ไม่มี-
  - 7.3 ผู้ร่วมโครงการวิจัย
-ไม่มี-

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ (ภาษาไทย) ดร.อำพล นามสกุล วริทธิธรรม
ชื่อ (ภาษาอังกฤษ) Dr.Amphon Waritthitham
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 3299 00139 90 1
3. ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการสัตวบาลปฏิบัติการ
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง
ต.เวียงตาล อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง 52190
โทรศัพท์ / โทรสาร 054 830197 มือถือ 086 5004970
E-mail: amphon_ans@yahoo.com

5. ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับ	อักษรย่อ	สาขา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
2543	ปริญญาตรี	วท.บ.	สัตวศาสตร์	อาหารสัตว์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ไทย
2545	ปริญญาโท	วท.ม.	เกษตรศาสตร์	สัตวศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ไทย
2553	ปริญญาเอก	Dr.sc.agr.	Agricultural Sciences	Animal Science	Georg-August-University Göttingen	Germany

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

การผลิตโคเนื้อ โภชนศาสตร์สัตว์ การศึกษาคุณภาพซากคุณภาพเนื้อ มาตรฐานโรงฆ่าสัตว์

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย –

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย –

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ที่	ชื่อผลงาน	ปีที่พิมพ์	การเผยแพร่	แหล่งทุน
1	Fat quality and intramuscular fatty acid composition of Brahman × Thai Native and Charolais × Thai Native crossbred cattle	2010	Tropentag 2010 International Research on Food Security, Natural Resource Management and Rural Development. ETH, Zurich, Switzerland.	สวก.
2	Assessment of beef production from Brahman × Thai native and Charolais × Thai native crossbred bulls slaughtered at different weights. I: Growth performance and carcass quality	2010	Meat Science, 85,191-195	สวก.

3	Assessment of beef production from Brahman × Thai native and Charolais × Thai native crossbred bulls slaughtered at different weights. II: Meat quality	2010	Meat Science, 85, 196-200	สวก.
4	Muscle fiber characteristics and their relationship to water holding capacity of <i>longissimus dorsi</i> muscle in Brahman and Charolais crossbred bulls	2010	Asian-Australasian Journal of Animal Sciences, 23, 665-671	สวก.
5	ไขมันและองค์ประกอบกรดไขมันในกล้ามเนื้อสันนอกของโคลูกผสมบราห์มัน × พื้นเมืองไทยและชาโรเลส์ × พื้นเมืองไทย	2553	งานประชุมวิชาการประจำปี 2553 มหาวิทยาลัยแม่โจ้	สวก.
6	Muscle fiber traits and their relationship to water holding capacity of Longissimus dorsi muscle in Brahman crossbred cattle and Charolais crossbred cattle.	2008	DGFZ/GfT Vortragstagung 2008. 17 – 18 September 2008. Bonn University, Bonn, German	สวก.
7	Situation of fattening-cattle farm in Chiang Mai, Thailand.	2008	Tropentag 2008 International Research on Food Security, Natural Resource Management and Rural Development. University of Hohenheim, Stuttgart-Hohenheim, Germany	สวก.